

17/8

97

18/8

Labour och socialismen

Liksom en rad förut refererade skribenter tillhörande det engelska arbetarpartiet har nu en av detta partis mest kända yngre parlamentsledamöter, R. H. S. Crossman, erkänt att partiet under de senaste åren förlorat många anhängare, särskilt bland de intellektuella (The New Statesman). Man har mer och mer börjat tvivla på att planhushållning och utsträckning av den statliga äganderätten är av värde. De viktigaste motiven härför är enligt Crossman: "1) Erfarenheten av negativa och olustiga krigstidsregleringar som förlängdes under flera år efter krigets slut... 2) Upptäckten att arbetarregeringens 'socialism' blott innebar upprättandet av ett antal väldiga och byråkratiska offentliga företag... 3) Misstanken att den sociala revolution som socialisterna talat om i själva verket inte skulle

leda till ett friare samhälle, utan till ett direktörssamhälle dominerat av teknokrater och 4) övertygelsen att fullständig socialisering sådan den genomförts i Sovjetunionen urartat till en totalitär stat, i vilken förlusten av medborgerlig frihet icke uppvägs av de sociala olikheternas undanröjande." Crossman erkänner utan omsvep att centraliseringen medför "ett fruktansvärt hot mot våra traditionella friheter"; ja, han hävdar att den genomförda centraliseringen omöjliggjort "det slags demokrati i liten skala eller det klasslösa samhälle som alla 1800-talsradikaler, bland dem Karl Marx, hoppades på". Det väsentliga blir därför att hindra både statsmonopol och privatmonopol; Crossman tycks komma fram till en tankegång som av äldre snarare betraktats som liberal än socialistisk.

Underdånig tidning

Svenska Dagbladet beskyllde oss i söndags för att på en viktig punkt ha refererat professor Lindberg fel. Att vårt referat var riktigt framgår omedelbart vid en läsning av hr Lindbergs artiklar; för säkerhets skull förklarade emellertid hr Lindberg i efterhand att referatet var riktigt. Svenska Dagbladet kan inte gärna göra gällande att hr Lindberg är ur stånd att referera sina egna artiklar, och tidningen fränfaller därför anmärkningen. Men den gör det på ett karaktäristiskt sätt: dels sägs hr Lindberg ha uttryckt sig "i försiktiga ordalag", trots att hans uttalande var fullkomligt klart och entydigt, dels antyds att hr Lindberg inte förstätt vad den tyske ministern Reichenau velat säga (en undanflykt av det mest genomskinliga slag).

Det är fastslaget att enligt Reichenau kung Gustaf var obehagligt berörd vid tanken att Staaff skulle gå med på kungliga förslag om försvarets stärkande — ty då blev det omöjligt för kungen att avske-

da Staaff. Därmed är också klarlagt att omsorg om ett starkt försvar inte var kungens enda eller ens bärande motiv vid aktionen mot Staaff, ty ingen vettig människa har förnekat, eller kan förneka, att ett upprustningsförslag, stött av liberalismens ledare, från ren försvarssynpunkt var det mest önskvärda. Nu faller Svenska Dagbladet tillbaka på Reichenaus ord att kungen räknade med en majoritet för sin linje utan Staaff. Ja, än sedan; denna (felaktiga) beräkning bekräftar ju blott förhållandet att kungen främst ville få bort Staaff, ty med Staaff var ju den kungliga linjens framgång betryggad.

Svenska Dagbladet har omsorgsfullt undanhållit sina läsare centrala punkter i hr Lindbergs föredrag, tidningen har förvrängt det tydliga och ofrånkomliga och diktat in motiv i stället för de dokumentariskt belagda. Blott på en punkt har Svenska Dagbladet, oavsiktligt, givit ett klart svar. Finns det några gränser för tidningens servilitet? Nej!